

Силабус курсу:

**ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ПРОФЕСІЙНА
ЕТИКА**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	034
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	1
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	3
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д-р культурології, проф., Смоліна Ольга Олегівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін

посада

smolina@snu.edu.ua

електронна адреса

+380993492455

телефон

Viber

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Наведені в курсі матеріали спрямовані на формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти розуміння місця науки в світоглядних орієнтирах людини, сприйняття науки як динамічного явища, що змінює свої парадигми, картину світу, підходи, методології.

Принципи етики та академічної доброчесності покладено в основу курсу як необхідні умови якісного (а точніше, наукового взагалі) сучасного дослідження, конкурентоспроможного в світовому контексті.

Завданнями курсу є: освітлення динаміки науки, її історичних та сучасних парадигм, стану розвитку сучасної науки, світової та вітчизняної, круг її основних проблем; загальнонаукові методологічні підходи, методи, принципи; поняття «академічна доброчесність», «плагіат» та його види, основні етичні принципи Кодексу вченого України, основні положення Кодексу академічної етики СНУ ім. В. Даля.

Засвоєння курсу дозволить здобувачам визначати актуальність обраної наукової та галузевої проблематики відповідно до парадигми та проблем сучасної науки, обирати відповідні до галузі знань та тематики дослідження наукові методи, уникати академічного плагіату в наукових роботах, бути борцем за академічну доброчесність, поводитися відповідно до принципів Кодексу вченого України та Кодексу академічної етики СНУ ім. В. Даля.

Результати навчання:

ПРН 6. Проводити аналіз соціально-культурних процесів з використанням сучасних методів моделювання та прогнозування, досліджувати культуру в її цілісності, вивчати конкретно-історичні явища культури та мистецтва, виявляти універсальні закономірності їх виникнення, еволюції та функціонування відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні та світових тенденцій.

ПРН 8. Ефективно здійснювати інформаційний пошук відповідно до напрямку власних наукових досліджень, дотримуватись чинних норм авторського права та права інтелектуальної власності.

ПРН 12. Здійснювати професійну діяльність у соціальній взаємодії, що заснована на гуманістичних і етичних засадах. Дотримуватись норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, науковою та освітньою спільнотою.

ПРН 13. Приймати рішення щодо планування та організації певних видів наукових та навчальних робіт, брати на себе відповідальність за результати роботи.

ПРН 15. Сприяти формуванню високих моральних якостей у здобувачів вищої освіти.

ПРН 17. Усвідомлювати відповідальність за об'єктивність та правдивість оприлюднених результатів наукової діяльності. Дотримуватись принципів академічної доброчесності, наукової та викладацької етики у професійній діяльності.

ПРН 18. Дотримуватися принципу «навчання крізь життя» для постійного підвищення своєї конкурентоспроможності.

Передумови до початку вивчення: Знання з філософії та етики в обсязі бакалаврської, магістерської програми або рівня спеціаліст.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення цього навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та визначати шляхи їх реалізації.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця, принципів академічної доброчесності, на засадах науковості та толерантності, усвідомлювати соціальну значущість професії викладача та науковця.

ЗК 7. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, адаптуватися в соціальному та професійному середовищі.

ЗК 9. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя, прагнення до реалізації власного творчого та наукового потенціалу в інтересах розвитку особистості, суспільства, культури і держави.

ФК 4. Здатність до започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Основні положення філософії науки. Динаміка науки	2/0/2	Поняття науки. Статус науки. Основні критерії науковості. Форми наукового знання. Підходи до періодизації наукового знання. Переднаука. Класична наука. Некласична наука. Постнекласична наука. Постмодерн і філософія постмодерну.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Загальна характеристика наукової теорії. Концепції істини в науковому пізнанні	2/0/2	Поняття наукової теорії та її структура. Стандартна концепція наукової теорії та практика наукових досліджень. Пізнавальний статус теорії. Функції теорії. Поняття «істина» в науковому пізнанні. Концепції наукової істини.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Метод і методологія наукової діяльності	2/0/2	Роль і місце метода в системі пізнавальної діяльності. Структура наукового метода. Генеза наукових методів. Класифікація наукових методів.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Академічна доброчесність та академічний плагіат	2/0/2	Поняття академічної доброчесності: історія, сучасний стан. Основні положення концепції академічної доброчесності. Поняття плагіату та академічного плагіату. Види академічного плагіату. Шляхи запобігання академічного плагіату.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	Етика в науковій та професійній сфері	2/0/2	Поняття про мораль та етику. Мораль і право, мораль і звичай: спільне та відмінне. Сучасна етика. Сфери суспільного життя, цікаві з точки зору етики та етичного регулювання. Етика як наука та етика в науці. Професійна етика: основні положення.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Етичний кодекс вченого України: основні положення	2/0/2	Мета, завдання та принципи «Етичного кодексу вченого України». Етика наукових досліджень. Учений як автор. Учений як викладач. Учений як консультант чи експерт. Учений як громадянин. Кодекс академічної етики СНУ ім. В. Даля: основні положення.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Гончаренко С. Етика науки і етичний кодекс ученого // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2011. Випуск 2. С. 3-12.
3. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів. Львів : Тріада плюс, 2016. 364 с.
4. Добročесність та етика. Навчальний посібник URL : https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Teaching_Guide_final_UKR.pdf
5. Етичний кодекс вченого України. НАН України, 2009.
6. Закон України «Про авторське право та суміжні права» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
7. Кодекс наукової етики / Всеукраїнська громадянська організація «Українська федерація вчених» // Наука і наукознавство, 2005. № 3. С. 31–37.
8. Кун Т. Структура наукових революцій. К.: Port-Royal, 2001. 228 с. URL : <http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn.htm>
9. Навчальний посібник з курсу «Професійна етика вищої освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.
10. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред А. Синиці. Львів : Ліга-Прес, 2017. 90 с.
11. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І.С. Добронравової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с.
12. Rosenberg A. Philosophy of Science. URL : <https://is.muni.cz/www/rostanek/041534316X.pdf>
13. Johansson L.-G. Philosophy of Science for Scientists. URL <https://resource.odmu.edu.ua/chair/download/155383/gQ4DDhqZwbeltdb60BsK6Q/Philosophy%20of%20Science.pdf>
14. Introduction to the Philosophy of Science https://fitelson.org/confirmation/salmon_introduction_to_philosophy_of_science.pdf
15. Papineau D. Philosophy of Science. <file:///C:/Users/User/Downloads/PapineauPhilSciBlackwellCompanionstoPhilosophyNicholasBunninEricTsui-James302-332.pdf>
16. Committee on Publication Ethics (COPE): <https://publicationethics.org/>
17. Beckerman W. Economics as Applied Ethics. [file:///C:/Users/User/Downloads/Economics as Applied Ethics.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Economics_as_Applied_Ethics.pdf)
18. Wight Jonathan B. Ethics in economics: a critical thinking approach <https://facultystaff.richmond.edu/~jwight/Wight.Ch1and2.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>

2. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
3. Електронна бібліотека «Платон. Філософія без меж» <https://platona.net/>
4. Нормативні документи з підготовки, захисту дисертації та публікації наукових статей: [http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki_-zaxistudisertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-\(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r\)?fbclid=IwAR1ydnAiwIvq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm4715Jn446KbXLaTv0M](http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki_-zaxistudisertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r)?fbclid=IwAR1ydnAiwIvq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm4715Jn446KbXLaTv0M)
5. Українські матеріали та ресурси з академічної доброчесності: <https://www.skeptic.in.ua/integrity/>
6. Committee on Publication Ethics (COPE): <https://publicationethics.org/>

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки та професійна етика» (для аспірантів спеціальності 034 Культурологія) / Укл.: О.О. Смоліна. Київ: СНУ ім. В. Даля. 2024. Електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Індивідуальні завдання	30
Залік	40
Разом	100

Шкала оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Здобувач може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу здобувачу можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не користуються мобільним телефоном (та іншими пристроями) та навушниками для прослуховування (споживання) будь-якого контенту (інформації);
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань здобувачі:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.